

Landareak

JAKOBA ERREKONDO

CARLOS REGLA

Armand David (Ezpeleta 1826-Paris 1900)

Zuhaitzen abaroan daudenek sortzen didaten inbidia. Edinburgokoek oraingoan, hango Botanikoan baitago argazkikoa. Etxean aldatuta daukat, baina oraindik ume bat izanik ez du lorerik ematen. Eskoziar hau bai, oparo, loraz gainezka. Lagun bat izan berri da musu-zapiak diruditen loreon gerizpean, nire debildadeaz gogoratu eta to, hor bidali dit argazkia. Gaztelaraz hala deitzen diote zuhaitzari *arbol de los pañuelos*. Izen zientifikoa *Davidia involucrata* du. Armand David fraide eta naturazale lapurtarraren omenez. Panda artzaren berri berak eman zuen, baina bere abizena ohorezko izen gisa daramana zuhaitz hau da. *Davidii* edo *armandii* izenak daramatzaten landareek ere bera dute ohoratzen.

OKERRAK ZUZENTZEN

Zuzentzeko grinak okerreko izenburua jartzeraz eraman gituden joan den asteko artikuluan. “Asarrea” zen, berez, izenburua, eta ez “haserrea”, guk jarri bezala. Testu barruan akats bera egin genuen: gorbeldi “hasarre” bihurtu genuen berez gorbeldi “asarrea” zena, alegia, oso gorbeldi handia.

Bobobo edo goia

IZENIK EZ DUGU euskaldunok, noski, makina bat landarerentzat. Esku artean dugun arte ezin izendatu. Orain dela bi asteko *Anacardium occidentale* landareari “anakardo” edo “cajurra” deitzeaz ari nintzela, etxeko larreetara kamamiletara etortzen diren ama-alaba batzuek egin zidaten galdera: Kuba aldeko “condiamor” landarea ezagutzen ote dudan. Otañoren bertsoko onbuz galdetu zidatenean bezalaxe, arrastorik ere ez. Batean eta bestean zoko mian ibili ostean sendabelarra dela jakin dut. *Momordica charantia*-ren euskal izenik inondik ere ez ordea... Hemen ere zerbait sortu beharko dugu. Sortu edo, adibidez, Osasunerako Mundu Erakundearen sendabelarren zerrendan jasoak dituen bere zientia batetik gorako tokiko izenen artetik aukeratu: african cucumber, amargoso, ampalaya, art pumpkin, asorosi, assorossi, balsam apple, balsam pear, Balsambirne, balsamina, balsamino, ban kareli, baramasiya, barbof, bitter cucumber, bitter gourd, bitter melon, bitter pear melon, bobobo, broomweed, calaica, caprika, caraila, carilla, cerasee, concombres, condiamor, coraille, cun de amor, cundeamor, ejirin, embusabusu, eyezom, futoreishi, goya, haagala-kaayi, hagalakai, 'ha, 'hail, kaakara kaaya, kabiral, kaippa, kakara, kakayi, kakiral, kakle, kakral, karala, karavella, karavelli, karawila, karela, karla, karlara, karolla, kathila, khor qua, khyar carilla, kokouli, kugua tea, kuguazi, lenzaa, lumbalumba, lumbuzi, ma ra, machete, maha, maiden apple, maiden's blush, manamat, mange kuli, mara, mara kheer nok, margoze, mbosa, mbunbulu, melao de sao caetano, meleni, mexicaine, miniklallasni, momotica, mreah, muw, nagareishi, nania nania, nara cheen, nguene, nigauri, nyanyra, nyinya, okookoo, pagel, paharkai, palia, panaminik, papari, papayilla, papilla, paria, pavakka, pavel, phak, paroka, pavackkai, pavakkachedi, pepino montero, peria, periya laut, phakha, pom kouli, pomme nerveille, pomme z'indiens, pomme-cooli, qara a mor, qisaul-barri, quisaul-barri, serimentok, seripupa, saga, sail, salara, sorosi, sorrow see, sushavi, tasplira, tofahal, uchhe, ulhimar, varivalli, wild balsam pear, wild sopro, yesquin, zague, zrou...

Euskararako ez al da dotorea bobobo, edo goia, edo salara, edo peria, edo karela, edo kakara, edo...

Euskaraz nola esan honi?